

Maria Budzanowska

Memoriał : Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej do Rady Państwa z dnia 22 lutego 1985 r. w sprawie poprawy sytuacji finansowej w adwokaturze

---

Palestra 29/5(329), 59-62

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

kontaktów i współpracy na szczeblu centralnym w celu skoordynowania zasad i sposobu realizacji programu.

Prezydium NRA widzi potrzebę opracowania programu wykładów popularyzatorskich z podstawowych dziedzin prawa, w zakresie nie przekraczającym dziesięciu godzin wykładowych, przy czym program ten powinien uwzględniać warianty uzależnione od środowisk, dla których byłby przeznaczony.

IV. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

B. MEMORIAŁ

Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej do Rady Państwa z dnia 22 lutego 1985 r.

w sprawie poprawy sytuacji finansowej w adwokaturze

I. Adwokatura polska według stanu na 31 grudnia 1984 r. liczy 3.365 adwokatów wykonujących zawód w zespołach adwokackich, w tym w pełnym zatrudnieniu 2.912 osób, w częściowym 453 osoby, a 25 adwokatów — za zgodą Ministra Sprawiedliwości — wykonuje zawód w kancelariach indywidualnych, zlokalizowanych w małych miejscowościach. Na liście adwokatów są też osoby nie wykonujące zawodu, jak radcowie prawni, pracownicy nauki, emeryci i inne osoby, które z racji zajmowanych stanowisk nie mogą wykonywać zawodu adwokata. Aplikację adwokacką odbywa 274 osoby. W rejestrze zespołów znajduje się 396 zespołów adwokackich.

Przewidywany plan rozmieszczenia na rok 1985 zakłada wzrost liczby adwokatów do 3.831 osób, aplikantów adwokackich do 400 osób, zespołów adwokackich do 407, natomiast na rok 1986 — wzrost liczby adwokatów do 4.093 osób a aplikantów adwokackich nadal do 400 osób. Adwokatura jest zorganizowana w 24 okręgowych izbach adwokackich. Organami naczelnymi są: Naczelna Rada Adwokacka, Wyższy Sąd Dyscyplinarny i Wyższa Komisja Dyscyplinarna, wybierane przez Krajowy Zjazd Adwokatury.

Organem wykonawczym NRA jest Prezydium, składające się z 9 osób, wśród których jest Prezes NRA wybierany przez Krajowy Zjazd Adwokatury. Do PZPR należy 765 adwokatów, do ZSL 201, do SD 259. Wśród 48 członków Naczelnej Rady Adwokackiej 13 należy do PZPR, 3 do ZSL oraz 3 do SD. W skład Prezydium NRA wchodzi 1 członek PZPR i 1 członek SD.

II. Samorząd adwokacki podjął wszystkie najpilniejsze sprawy dotyczące jego funkcjonowania oraz dotyczące wykonywania zawodu adwokata, jak np. podniesienie poziomu zawodowego adwokatów, dbałość o etykę, kształcenie aplikantów, system przyjęć na aplikację adwokacką, organizacja procesu kształcenia aplikantów, kontrola legalności działania organów samorządu i inne. Jest jednak grupa spraw pilnych i ważnych dla środowiska, których samorząd sam załatwić nie może. Do najważniejszych z nich należą sprawy socjalno-bytowe i finansowania działalności samorządowej.

1. Samorząd adwokacki finansował zawsze sam — w pełnym zakresie we wszystkich dziedzinach — swą działalność, zwłaszcza zaś w zakresie organizacyjnym, kształcenia aplikantów adwokackich, doskonalenia zawodowego, przestrzegania zasad etyki zawodowej, inwestycyjno-remontowym, opieki nad emerytami, kontaktów z adwokatami zagranicznymi i innej działalności. Finansowanie realizowane jest przez składki adwokatów, wywodzące się z opłat za czynności

zespołów adwokackich i w podstawowej mierze ustalone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości. Opłaty te zawierają wynagrodzenie oraz wpłaty na koszty administracyjne zespołów. Faktyczne koszty administracyjne zespołów pokrywane są również z wynagrodzeń adwokatów. Wysokość tych kosztów co roku wzrasta. Prawo o adwokaturze postawiło przed nią wiele obowiązków związanych z rozszerzonym samorządem, jak nadzór ogólny i instancyjny nad organami niższego szczebla, kontrola zawodowa, prawidłowe rozmieszczenie adwokatów, przygotowanie i przebieg wyborów do wszystkich organów adwokatury itp. Należyte wykonywanie tych obowiązków pociąga za sobą znaczny wzrost nakładów finansowych. W dotychczasowym systemie opłat za czynności zespołów adwokackich brak już jest na nie pokrycia.

2. W trosce o zapewnienie pełnej pomocy prawnej i zgodnie z zaleceniami Rady Państwa adwokatura przewiduje zwiększenie liczby aplikantów adwokackich do 400 osób (dotychczas było 274 aplikantów). Przy czteroletniej aplikacji adwokackiej koszt wykształcenia 1 aplikanta wynosi 2,5—3 mln zł. Mieszczą się w tym również wynagrodzenia aplikantów, które pilnie wymagają podwyższenia (dziś wynoszą 7—8,5 tys. zł); konieczna tu jest rezerwa na dalszy przewidywany wzrost kosztów kształcenia, co w warunkach obowiązującej „taksty” adwokackiej nie zapewnia dostatecznych środków finansowych na ten cel.
3. Warunki lokalowe i pracy w zespołach są nadal bardzo złe, a nawet pogarszają się. Zwiększenie się bezpośrednich kosztów funkcjonowania zespołów (np. opłaty za telefon, światło, gaz, porto pocztowe) spowodowało niemożność prowadzenia prawidłowej gospodarki remontowej. Powoduje to dekapitalizację posiadanych zasobów lokalowych, a także zwiększa przyszłe nakłady na remonty kapitalne. Baza lokalowa zespołów mieszcząca się szczególnie w tzw. starym budownictwie wymaga w blisko 50% remontu. Wiele zespołów pracuje w warunkach urągających treści świadczonej tam pomocy prawnej oraz podstawowym zasadom kultury i higieny pracy (około 2 m² powierzchni na jednego adwokata). Potrzeby te wobec braku lokali użytkowych w miastach mogą być rozwiązywane jedynie przez inwestycje własne bądź przez kupno lokali spółdzielczych. Z tych powodów 16 okręgowych rad adwokackich złożyło w br. wnioski o dotację inwestycyjną na kwotę 92 mln zł. Najpilniejsze potrzeby roku bieżącego, dotyczące zwłaszcza rozpoczętych inwestycji, wynoszą około 16 mln zł, w obowiązującym zaś systemie opłat (200 zł od sprawy zgłoszonej w zespole adwokackim) przewidywany wpływ wyniesie maksymalnie 8 mln zł.
4. Adwokatura posiada w obiekcie zabytkowym w Grzegorzewicach Dom Pracy Twórczej oraz 5 lokalnych ośrodków wypoczynkowych w kraju. Nieruchomość w Grzegorzewicach po 15 latach użytkowania wymaga kapitalnego remontu. W finalnym stanie budowy jest Ośrodek w Niechorzu w Izbie szczecińskiej. Przewidywane nakłady na te dwa obiekty wyniosą ok. 35 mln zł. Ponadto koszty stałego utrzymania wszystkich ośrodków wzrosły o więcej niż 150%. Podkreślić przy tym trzeba, że ośrodki wykorzystywane są całorocznie na potrzeby kształcenia aplikantów i doskonalenia zawodowego adwokatów, a w okresie letnim na cele wypoczynkowe.
5. Adwokatura nie ma rozwiązanego problemu opieki nad swymi emerytami. Opieki tej nie są w stanie zapewnić domy spokojnej starości prowadzone przez państwo. Około 150 adwokatów już dzisiaj zgłasza chęć pobytu w Domu Adwokata-Emeryta. Prace Komisji d/s Budowy Domu Adwokata znajdują się w stadium zgłoszenia wniosku o lokalizację do władz m.st. Warszawy, co związane jest z koniecznością określenia kosztów inwestycji. Zabezpieczenie

nakładów na ten cel jest całkowicie nierealne przy dzisiejszej wysokości opłat na rzecz zespołów adwokackich.

6. Również wysokość wynagrodzeń adwokatów nie jest odpowiednikiem nakładu ich pracy i jej intelektualnego charakteru. Średni dochód netto miesięcznie na jednego adwokata wyniósł w 1984 r. 18.422 zł, a w 1983 r. — 16.229 zł.

Wzrost ten jest wynikiem — w mniejszej części — zwiększenia liczby spraw (122,6 — z wyboru i 7,6 — z urzędu na jednego adwokata w całym 1984 r. oraz 117,3 — z wyboru i 9,1 — z urzędu na jednego adwokata w całym 1983 r.), w większej zaś części — maksymalnego ustalenia wynagrodzeń, braku ich różnicowania oraz obniżenia kosztów zespołu przez likwidację etatów pomocniczych (np. maszynistek), jak również niedokonywania bieżących remontów lokali. Są to więc z istoty swej zjawiska negatywne, na które naczelne organy samorządu adwokackiego godzić się nie mogą.

7. Taryfa opłat za czynności zespołów adwokackich była zmieniana w latach 1980 i 1981 r. po 12-letnich usilnych staraniach przez NRA.

Odmowa proponowanej zmiany tej taryfy nie była dyktowana merytorycznymi względami. Taryfa, a w niej m.in. sposób ustalania kosztów zespołów, ma konstrukcję i charakter anachroniczny. Nie uwzględnia ona usługowego charakteru pomocy prawnej świadczonej przez adwokatów, nie sprzyja wydajności pracy, odbiega od podstawowych zasad reformy gospodarczej. W ciągu bieżącej kadencji NRA wielokrotnie występowała do Ministra Sprawiedliwości o zmianę taryfy i sposobu administrowania wpływami w celu dostosowania zarobków adwokatów do wzrostu kosztów utrzymania i poziomu dochodów ludności, które istotnie i wielokrotnie wzrosły w latach 1980—1985. NRA w zakresie wynikającym z treści art. 58 pkt 6 p.o.a. opracowała też projekt własnej uchwały w sprawie wynagrodzeń za czynności zespołów adwokackich poza wymiarem sprawiedliwości. Przewidywał on nowy (procentowy w stosunku do wynagrodzenia w danej sprawie) system wpłat klientów na koszty zespołów adwokackich jako system jedynie zasadny wobec zróżnicowanego charakteru sprawy oraz w związku ze zmiennością kosztów administracyjnych zespołów.

Ministerstwo Sprawiedliwości nie wyraziło zgody na takie rozwiązanie. W ciągu ostatniego roku nastąpiło dalsze, istotne podwyższenie kosztów administracyjnych zespołów, między innymi w związku cen i towarów usług i materiałów. Koszty zespołów wynoszą w 1984 r. od 44,1% do 54,7% wpływów adwokatów. Na wysokość obciążenia składają się: podatek obrotowy 4%, podatek od wynagrodzeń 12% i składka na ZUS 33%. Łącznie stanowi to około 47% w stosunku do wpływu brutto niezależnie od szczególnie rosnących kosztów własnych (lokal, personel administracyjny, opłaty pocztowe i telefoniczne, światło itp.). Te koszty własne, ograniczane pod naciskiem sytuacji finansowej, dają w rezultacie pogorszenie warunków pracy adwokata, co nie pozostaje bez wpływu na jakość pomocy prawnej. Również samorząd adwokacki ma ograniczone warunki finansowe spełniania swych ustrojowych, prawnych i społecznych zadań.

Brak pozytywnego stanowiska w najślusniejszych i pilnych sprawach adwokatury rodzi niepokoje w środowisku. W okresie wiosennym bieżącego roku będą się odbywać zgromadzenia izb w których uczestniczyć będzie ogół adwokatów.

Organy adwokatury są zainteresowane tym, aby w aktualnej sytuacji społeczno-politycznej zgromadzenia izb odbywały się w atmosferze rzeczowości i spokoju oraz aby uaktywniały adwokatów w postawach i działaniach sprzyjających utrwalaniu pozycji państwa jako wartości ogólnonarodowej.

Przedstawiając powyższe racje zwracam się jako Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej do Rady Państwa z uprzejmą prośbą o spowodowanie podjęcia odpowiednio szybkich rozwiązań prawnych, które wyszłyby naprzeciw problemom adwokatury.

adw. Maria Budzanowska

ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO

I.

GŁOSA

do uchwały Sądu Najwyższego
z dnia 10.X.1983 r.
III CZ 49/83 *

Teza powyższej uchwały SN ma brzmienie następujące:

Rozpoznanie wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania od decyzji administracyjnej wydanej w trybie ustawy z 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27, poz. 250) nie należy do sądu, o którym mo-

wa w art. 8 § 2 ustawy z 26 marca 1982 r. o zmianie ustawy — Kodeks cywilny oraz o uchyleniu ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 11, poz. 81). Właściwym do rozpoznania takiego wniosku jest organ administracji państwowej pierwszej instancji.

Teza Sądu Najwyższego jest odpowiedzią na zgłoszone przez Sąd Wojewódzki w Płocku następujące pytanie: „Czy rozpoznanie o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania od decyzji administracyjnej wydanej w trybie ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27, poz. 250) należy do sądu, o którym mowa w art. 8 § 2 ustawy z 26 marca 1982 r. o zmianie ustawy-Kodeks cywilny oraz o uchyleniu ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 11, poz. 81), czy też — stosownie do art. 127 § 2 k.p.a. w zw. z art. 59 § 2 k.p.a. — właściwym do rozpoznania takiego wniosku jest organ administracji państwowej wyższego stopnia nad

organem, który wydał przedmiotową decyzję.”

Pytanie, które ukazuje dwie alternatywne możliwości rozwiązania zagadnienia właściwości odpowiedniego organu do przywrócenia terminu do złożenia odwołania od decyzji administracyjnej dotyczącej uwłaszczenia, spotkało się z odpowiedzią Sądu Najwyższego podającą całkiem inne, trzecie rozwiązanie. Sąd Najwyższy uznał, że rozpoznanie wniosku o przywrócenie terminu do złożenia odwołania od decyzji w sprawie uwłaszczenia nie należy do sądu, o którym mowa w art. 8 § 2 ustawy z 26.III.1982 r. o zmianie kodeksu cywilnego oraz o uchyleniu ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 11, poz.

* Uchwała ta wraz z uzasadnieniem została opublikowana w OSNCAP z 1978 r. nr 5, poz. 69.